

Z. Karvalics László HÉRÁTI KÖLTŐ EGY KÁVÉHÁZBAN TARTJA SZÓVAL A BARÁTAIT

Amikor Khádidsza lányomat kérdeztem,
miről mesélt ma nekik a molla,
Először szabódott, majd nyelve megeredt,
s végül a következőket mondta:

*Egy angol ember volt ezúttal a téma.
Nyolcévesen olvasni sem tudott.
Olyan rossz tanuló lett később belőle,
hogy több tárgyból is majdnem megbukott.*

*Tizenhat évesen érezte először,
hogy útja a tudományhoz vezet.
s professzor lesz hamar, ki nemcsak kutatni,
evezni és táncolni is szeret.*

*Huszonegy se volt még, amikor kiderült,
hogy halálos betegségben szenved.
Két-három esztendő, mondták az orvosok,
és lassacskán feladja a tested.*

*Félig lett igazuk. Ötven év már eltelt,
s lám, még mindig él, remél és alkot.
Látja felnőni sok unokáját, csakhogy
izmai tényleg nem bírták a harcot.*

Stephan Hawking

*Botra támaszkodva töltött néhány évet,
ám gyorsan tolószékbe került, hiszen
nem tudott már többé járni és mozogni,
később aztán enni, sőt írni sem.*

*S mégis, addig tartott előadásokat,
míg szavait érteni lehetett.
Egyszer tüdőgyulladást kapott. Életét
sürgős gégemetszés mentette meg,*

*elvágva az egyetlen csatornát, amely
a külvilághoz kötötte. S mióta
nem beszél, mindazt, amit gondol, egy okos
kis szerkezet géphangon kimondja.*

*S ez az ápolók nélkül életképtelen,
torz arcú, de tiszta fejű férfi
a világ legnagyobb asztrofizikusa:
a Kozmoszt mindenkinél jobban érti.*

Láttatok volna, hogy csillogott a szeme!
Én meg csak ültem ott értetlenül.
Mióta akarok épp Stephen Hawkingről
verselni, mióta kísért belül!

Bevallom azt is, hogy játékként kezdődött:
beilleszthető-e betegsége,
a miotrófiás laterálszklerózis
egy formabontó *kaszída medh-jébe?*

Később a sorsa, mint metafora kínozott.
Mintha folytatná Rúmi sorait,
ahogy a végtelenséggel egygé válva

töri szét a test börtönfalait.

S maga a modellje: Semmiből Valami,
Majd utána Valamiből Minden:
Nem olyan, mint egy lírai absztrakció,
ami mögött ott kacsintgat Isten?

S bár Rúmi azt tanítja, hogy Isteneddel
csak a haláloed olvashat össze,
Hawkingnál épp az életben maradás
hozhatta el a csodát a Földre.

Kéziratoldal, amelyen Rúmi tanítójával, Shams Tabrizivel találkozik (késő 16. – kora 17. század)

Vagy Háfizunknak volna mégis igaza,
hogy „az Istentől való elszakadás
a legkeményebb munka ezen a földön”?
S épp ebben volna misztikus varázs?

De ha Mr. Hawking Istent nem ismeri,

akkor mi se foglalkozzunk vele?
S míg ezen tűnődtem, egyszer csak egészen
más kérdésekbe szaladtam bele.

Itt üldögélünk egy szétrombolt országban.
Nincs család, mely ne siratna fiút.
Csonka végtagokkal és súlyos sebekkel
élnek százezrek. Számukra van kiút?

Nyugati gép-ember üzenhet-e nekik
reményt, kitartást, értelmet, erőt,
ha a tudás kapuit vakhit torlaszolja,
a gyermek árva, s retteg a felnőtt?

Malala Juszafzai

Tudjátok mit? Én már annak is örülök,
hogy lányom újra iskolába járhat,
hogy ismét papírra írhatok verseket,
s nem fejből kell róni a *matlákat*.

Hogy mondta Rúmi? Minden tanult ember
szívében ott a sírja. Sírhatok,
mosolyoghatok, de túl messziről pislognak
ránk a művelhető csillagok.

1942. január 8-án született **Stephen Hawking** brit asztrofizikus, és 2013-ban ugyanezen a napon írt először újra blogbejegyzést a birminghami Queen Elisabeth kórházból kiengedett, azóta Béke Nobel-díjas **Malala Juszfai**, akit tálib fegyveresek lőttek fejbe, mert a lányok tanuláshoz való jogáért harcolt.

Hérát Afganisztán iráni határhoz közeli nagyvárosa, a perzsa lírai hagyomány itt különösen erős. A kaszída a török költészet egyik dicsőítő, páros rímű versformája, a medh ennek a jókívánság előtti, záró része. A matla a nyitó szakasz.

Rúmi (1207–1273), a szúfizmus egyik meghatározó gondolkodója a mai Afganisztán területén született.

Háfiz (1325–1389) a leghíresebb perzsa költő.